

* A kőbányai plébános választás. A X. kerületi katolikus bizottsági tagok tegnap Hock János elnöklésével értekezletet tartottak, hogy a betöltésre kerülő kőbányai római katolikus plébánia-javadalomra megejtsék a jelölést. A bizottsági tagok dr. Valnicsek Béla VII. kerületi segédlelkész jelölték.

* A főváros jótékonyága. A közjótékonyági bizottságnak mai ülésén terjesztették elő Almády Géza tanácsnok és Laszovszky József főjegyző a főváros idei nagyszabású jótékonyági programját, melyben több szegényház és menedékház létesítése szerepel. Az ügyosztály 2500 szegény részére óhajtaná nyolc-kilenc millió korona költséggel a Kamara-erdőben szegényházat létesíteni. Az ugyancsak a Kamara-erdőben átalakítandó épületeket viszont még 200 szegény befogadására tennék alkalmassá. A lakáshány orvoslásával függ össze a tanácsnoknak az a javaslata, hogy a József-finárvaház Üllői-uti és az Erzsébet-leányvárház Rottenbiller-utcai telkét bérház építésére szabadítsák fel. Tervbe vette az ügyosztály azt is, hogy az elszegényedett középosztálybeli nők elhelyezésére a főváros létesítsen otthont.

* Szénszállítás. A józsefvárosi és lipótvárosi teherpályaudvarokon, valamint az északi szénpályaudvaron január 31-től február 6-ig bezárólag 877 vagon porosz szén és 114 vagon magyar eredetű darabos fűtőszén érkezett a fővárosba. Az árak változatlanok, vagyis a szén ára a nagykereskedőknél, akik szintén házhoz szállítanak, métermázsánként nyílt fuvarokban 4 korona 10 — 4 korona 20 fillér, zsákolva 4 korona 50 fillér, a kiskereskedelemben métermázsánként 4 korona 80 fillér. Ennél magasabb ár követelése indokolatlan.

* Ovónők továbbképzése. A tanács legutóbbi a pedagógiai szemináriummal kapcsolatban a fővárosi ovónők továbbképzésére is tanfolyamot szervezett. A továbbképző-tanfolyam iránti érdeklődés a legjobban kitetszik a jelentkező ovónők számából. Az elméleti előadásra jelentkezett 203, a testgyakorlati tanfolyamra 164, a rajzra 107, a kézügyességre 130, a hegédütanfolyamra pedig 79 ovónő. Az összes jelentkezések száma 643.

KÖZOKTATÁS.

Fizetésrendezés jogfosztással.

— Az igazgatói tiszteletdíjak konfiskálása. —

Az Állami Tanítók Országos Egyesületéből kiküldött hetes bizottság a fizetésrendezési törvényjavaslat megjelenésekor haladéktalanul rámutatott a javaslat házagaira. Amde elfeledkezett a legjogfosztóbb szakaszról, a 18. §-ról, mely a szerzett jogokat egyszerűen kinullázza. „Meg kell szüntetni — így szól ez a §. — az 1907. évi XXVI. törvénycikk 9. §-a alapján engedélyezett pótlékot a fizetésnek bármilyen emelkedése esetén”, az indoklás szerint azért, mert a „kiváló” tanítók az új törvényjavaslat intenciói szerint „soronkívüli előléptetéssel jutalmaztatnak.” Azt is hozzáfűzi a javaslat, hogy ez a gyakorlat teljesen „megfelel a fennálló általános jogszabályoknak.”

Hát ez igenis nem felel meg az eddigi jogszabályoknak, sőt azzal merőben ellenkezik. Jól értjük meg, itt a múltban szerzett érdemek egyszerű konfiskálásáról van szó, amit nem enyhít az az előlépés, amely még be sem következett, hiszen ez már a jövő jutalmazása volna.

De lássuk az intézkedés joghatályát számítéileg is. Valaki az 1907. évi törvények alapján, mintán, mondjuk, tízenyolc évi gyakorlattal bírt igazgatói előléptetést nyert, miáltal fizetése jelenleg az 1907. évi XXVI. t.-c. 2. §-a szerint, az I. fizetési osztályban, igazgatói díjjal együtt: 2200 korona. A jelenleg hatályban lévő törvény alapján két év múlva, vagyis 1915-ben automatikusan előlépett volna a 2400 koronás fizetésbe. A Zichy-féle törvényjavaslat alapján is megilleti a tízenyolcadik szolgálati év betöltése után a 2200 korona fizetés igazgatói díjon kívül, de miután igazgatói díja a következő előlépésnél betudatik a 2400 koronás fizetésbe, — melyet már a folyó évben meg kellett volna kapnia — már csak négy év múlva, azaz 1917-ben, tehát négy évvel később juthat be, mint ahogy az 1907. évi törvény alapján történt volna.

A törvényjavaslat tehát teljes négy évet egyszerűen kitöröl az illető szolgálatából, megfelelő re-

kompenzációnak találván, hogy az „igazgatói cím továbbra is érintetlenül hagyatik.”

A számok világosabban beszélnek.

A miniszter ezzel a tervszel nemcsak önmagát, hanem hivatali elődjét is dezavválja. Mert vagy megérdemeltük az előléptetést és ebben az esetben elismert munkánk anyagi jutalmától minket jogszerűleg megfosztani nem lehet és nem szabad, az igazgatói díjakat mint külön — a rendes tanítói fizetésen felül élvezett — honoráriumokat az előlépésbe az illető fél hátrányára betudni sem jogszerűleg, sem az eddigi gyakorlattal egyezőleg nem lehet, vagy nem voltunk érdemesek a kitüntetésre és akkor hibás volt, vagy vétkes volt a tanfeligyelő, aki az előléptetést proponálta és osztozik véle a felelősségben minden közreműködő faktor.

Ugy véljük, hogy a minisztérium részéről egy kis számítási hiba történt e tekintetben, különben nem büntetné 4 évi visszalépéssel és 800 korona pénz bírsággal éppen azokat az érdemes tanítókat, kiket önmaga léptetett elő az 1907. évi törvény alapján igazgatótanítókká. Ehhez hasonló jogsérelem — nyugodt lélekkel mondhatjuk — soha egyetlen tisztviselői státuszban sem történt, amiért a törvényjavaslat sérelmes rendelkezése ellen a legenergikusabban tiltakozunk!

De van a törvényjavaslatnak több hibája is. Például egy négy éves tanítónő, kinek jelenleg az 1907. évi törvények alapján 1200 korona fizetése van, egy év múlva belépne az 1600 koronás fizetési fokozatba. A kontemplált új törvényjavaslat szerint négy gyakornoki évet kell eltöltenie, melynek elteltével 1400 és csak újabb négy év után lesz 1600 korona fizetése. Vesztesége: három évi hátramaradás és 1600 korona pénzérték.

Hasonló sérelem áll fenn az újonnan kinevezett állami tanítókra nézve is, kik öt évi szolgálat után 1600 koronára tarthatnak jogigényt a régi törvény alapján, míg az új javaslat az 1600 korona javadalmat csak a hetedik szolgálati évben biztosítja.

E sérelmek oka a két, illetőleg négy gyakornoki évnél megfelelő stagnáció, ami meg volt a régi törvényben is s aminek nyilvánvaló célja a gyors előlépés lehető megakadályozása. Kezdő tanítóknál ez talán helyénvaló, de idősebb tanítóknál a gyakornoki évektől el kellene tekinteni, mert hiszen mi gyakornokoskodtunk az 1893. évi törvény alapján tíz évig, amíg a tisztviselő kezdőfizetését elértük, az Apponyi-féle törvények értelmében is öt évig, összesen tizenöt évig, miáltal e tekintetben semmiféle tisztviselői kategória által el nem érhető rekordot teremtetünk.

B. A.
áll. igazg. tanító.

(A párisi magyar tanszék.) Párisból jelentik: A Kont Ignác halálával megüresedett egyetemi magyar tanszékét, amelyről az a hír járta, hogy nem töltik be újra, mégis csak be fogják tölteni. A Sorbonne tanácsa, amelynél négy jelölt jelentkezett, komolyan foglalkozik a kérdéssel, amiről Denist tanár, az ügy előadója a következő fölvilágosítást adta:

— A magyar tanszék ügyét — úgy mond — a tanács február végén tartandó ülésén fogja tárgyalni. Alkalmassint négy pályázóról lesz benne szó, akik közül azonban csak kettőt lehet komoly jelöltnek tekinteni. Az egyik dr. Eisenmann lyoni egyetemi magántanár, aki tudományosan foglalkozik a magyar kérdéssel. Nem filológus, mint Kont, de ezt annál kevésbé lehet felelni hibáinak neki, mert a mi álláspontunk szerint a magyar tanszék nem filológiai tanszék, hanem az a célja, hogy Magyarország közgazdasági és politikai viszonyaival, történetével és modern szociális életével ismertesse meg a francia ifjúságot. Eisenmann több cikket írt már a magyar kiegyezés ügyéről. A másik jelölt egy Párisban élő magyar író, aki nagyszerűen beszél és ír franciául. Az ő jelöltségének azonban meg van az a hibája, hogy még nem szereztette meg a doktorátust. Hogy aztán a tanács kit választ, ezt nem tudhatom, miután a tanácsban negyvennégy szavazat van.

Dr. Eisenmann lyoni tanár, aki magyarul egyáltalán nem tud, a legvalószínűbb jelöltje a magyar tanszéknek, miután közeli rokonságban van két tekintélyes tanárral, ami a Sorbonneon is majdnem döntő fontossága.

(Mészáros tanonc-iskola.) A Budapesti Mészáros Ipartestület elhatározta legutóbb tartott választmányi ülésén, hogy a mészáros tanoncok számára szakiskolát létesít a jövő tanévtől kezdve. A tantervnek kidolgozását Szűcs Soma székesfővárosi tanító vállalta el, aki legközelebb Drezdába indul, hogy az ottani mészáros tanonciskolát tanulmányozza.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

* (Ismeretterjesztő előadás.) A Nemzeti Múzeum ismeretterjesztő előadásainak során szombaton Gaspáretz Géza Elemér „A művészettörténet és mikrokémia” címmel előadást tartott. Kifejtette, hogy a művészettörténetnek egyik segédtudománya a mikrokémia; ennek segítségével megtudjuk állapítani azokat az anyagokat, amelyekkel egyes festmények készültek. Az anyagok megismerése rávezet a festmény keletkezésének idejére helyére és mestere s e támpontokat egyrészt írott kútfőkből nyerjük, ahol az egyes festékek anyaga és azok készítésének módja fel van sorolva, másrészt okleveles adatok alapján meghatározott festmények anyagának mikrokémiai vizsgálata szolgáltatja az adatokat. A mikrokémiai kutatások alapján az átfestések korát is megtudjuk állapítani. Végül számos diapozitívot mutatott be. A nagyszámú közönség érdeklődéssel hallgatta a tanulságos előadást.

* (Az ősemlék nyomainak kutatása.) A borsodi Bükk-hegység barlangjaiban — mint tudjuk — már évek óta folynak az ásatások, melyeknek főcélja az egykor ott lakó ősemlék maradványainak kutatása. Hermann Ottó volt az, aki legelőször ráakadt e helyeken a magyarországi diluviális ősemlék maradványaira, több szépen megmunkált kőszerszámra. E leletek és Hermann Ottó agitációjának következménye volt, hogy a lelőhely környékén a borsodi Bükkben, de országsszerte is megindult a palaeolitikus kutatás. A Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya és régiségtára, a Magyarhoni Földtani Intézet és a Borsod-Miskolci Múzeum Egyesület anyagi támogatásával megkezdődött a Szeleta, majd a Puszkaporos-szilklod, a Balla, Istállós-kő- és Peskő-barlangok feltárása. A Szeleta-barlangban az ásatásokat dr. Kadic Ottókar vezette s igen nagyfontosságú eredményeket ért el. A Balla-barlangban dr. Hillebrand Jenő a Tudományos Akadémia és a Földtani Intézet megbízásából kutatott. Legérdekesebb lelete egy ősgyermek majdnem teljesen ép csontváza volt. A kutatásokat a várható szép eredményekre való tekintettel az idén is folytatják annál is inkább, mert a földművelésügyi minisztérium az ez évi költségvetésbe a Bükk-hegységi ásatásokra négyezer koronát irányzott elő. Tavasszal teljes erővel indulnak meg az ásatások ez irányban, melyekkel egyidejűleg archeológiai és geológiai, valamint antropológiai kutatásokat is fognak eszközölni. Az ásatásokhoz a Borsod-Miskolci Múzeum Egyesület nyolcezer koronával, a Földtani Intézet négyezer koronával, a Nemzeti Múzeum régészeti osztálya pedig kétezer koronával járult hozzá. A tavasszal kezdődnek el a Felvidéken a geológiai felvételek, melyet számos tudós közreműködésével dr. Lóczy Lajos, a Földtani Intézet igazgatója fog vezetni. A felvételek elkészítésére a földművelésügyi minisztérium tudvalevően harmincezer koronát irányzott elő.

* (Az Alkoholizmus.) A munkásság alkohol-bojottjával foglalkozik „Az Alkoholizmus”-nak most megjelent februári száma. A lap a munkásság állásfoglalásával összefüggő több nyilatkozatot közöl és ismerteti a Good Templar-Rendnek a munkásság alkohol-bojottjára vonatkozó határozatait. A Good Templar-Rend mozgalmának ismertetése után szemlék és krónikák sorozata következik. „Az Alkoholizmus” a legtöbb alkoholiellenes egyesületnek, köztük az Alkoholiellenes Egyesületek Országos Ligájának is hivatalos lapja, most tölti be kilencedik évfolyamát.

* (Új Idők.) Herczeg Ferenc művészi szépségében gazdag új társadalmi regényét, a „Hírnök”-t találjuk az Új Idők e heti számának élén. Szini Gyula novellája (Fedor nagyherceg arany pohara) és Balla Ignác elbeszélése (Ballada egy aranyfogóról) mellett a kitűnő lap szépirodalmi részéből kiemeljük Farkas Pál regényes tárcasorozatát, amelynek címe „Egy körorvos feljegyzései”. Verset Varságh János és Haraszty Lajos írtak. Szederkényi Anna egy érdekes cikkben foglalkozik egy indiai rádza magyar születési feleségével, a „Séták a nagyvilágban” című rovat pedig Vojnich Oszkár érdekes és eleven tollal megírt utirajzát közli. Mindkét cikket számos festői kép tarkítja. Az illusztrációk közül felemlítjük még Dobai Székely Andornak és Medgyessy Ferencnek a Művészházban kiállított alkotásait művészi reprodukcióban, Mühlbeck Károly ötletes fejleceit, egész sorozat színházi képet stb. Az Új Idők előfizetési ára félévre 10.— korona. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrássy-ut 16.